

Rénszarvasokkal a Hidegpólusig

Tetszik

Megosztom

2014. március 24

Jacek Pałkiewicz

Jakutföld. A metsző hideg a csontjainkig hatol, és a jeges levegő a tüdönket ostorozza. Nézem a hőmérőt: -54 °C -ot mutat! A hideg összes szinonimája sem elég rá, hogy leírja, amíg az ember ki nem próbálja. A fehér hó egészen a horizontig kristályosan tükrözi vissza a sápadt napfényt. Körülöttünk béke honol, s a csend szinte nyomasztó. Átkozottul hideg van, s a leggyakoribb ránk törő érzés a kétségbeesés

A felkészülés egy egész évet vett igénybe, s eközben többször is Moszkvába kellett utaznom meggyőzni a gyanakvó tisztviselőket, hogy végre kiadják ezt az áldott engedélyt, s bejárassuk Szibéria egy szeletét. 1200 km és Ojmjakon elérése: a Föld leghidegebb olyan helye, ahol állandó jelleggel élnek emberek. Ehhez az úthoz az ottani szokás szerinti rénszarvasszánt választottuk, hozzá a helyi pásztorok által használt ruházatot és élelmiszereket.

A menedék előtt. A rendkívüli hidegben a sátor melege életmentő, de csak akkor, ha kályhával befűtjük. Az emberi test önmagában nem melegíti fel a sátorbelsőt, és a külső hőmérsékletnél mindössze $5-8\text{ °C}$ -kal van bent melegebb

Az északi szélesség 60. fokánál vagyunk, a tél kellős közepén. A Nap csak egy hő nélküli aranylemez; azzal is megelégednénk, ha csak láthatnánk, ha legalább azt az érzést keltené, hogy melegít egy kicsit. A fény tejszerű marad, a hó felcsapódik a szántalpakról, s beporozza a mögötte síklókat. Hang nem hallatszik, egy árva madarat sem látunk, de a könnyű szél söpörte síkságon mindig látható néhány állat nyoma: nyúl, róka, jávorszarvas, hermelin, farkas.

Csontig hatoló hidegben

Arcunkat mintha ezer tű szurkálná, légzésünk párává válik, egyik lábam riasztó ütemben kezd kihűlni. A levegő bekúszik a vastag bundák alá, és bárhózzon jön is, a végén úgy tűnik, mindig a gerinc mentén talál helyet – hosszú, lassú és folyamatos borzongást okozva. A kezünk is egyre kevésbé érzi a kantárt. Nincs más megoldás, mint megállítani a konvojt, és addig futni, míg a vérkeringés újra teljes erővel beindul. A karaván tizenkilenc szánból áll. Van negyvennyolc rénszarvasunk, minden szánhoz kettő, plusz tíz tartalék, hogy az elfáradt állatokat cserélni tudjuk, vagy épp helyettesíteni, ha elveszítenénk néhányukat (pl. egy farkastámadás esetén). A két köteléket „kajurik” (evenki pásztorok) vezetik, Andrej és Dima. Mielőtt besötétedne, táborot verünk. Az elvégzendő feladatok listája nem hosszú, de sok időt vesz igénybe. Először is egy lapáttal meg kell tisztítani a helyet, ahol majd felverjük a sátrat: négyszer négy méter; a hó mély, kemény jégkéreggel a tetején. Munka közben kimelegszünk, sőt le is kell venni a bundát, hogy mozogni tudjunk, és hogy elkerüljük az izzadást, ami hamar a testünkre fagyna.

Húst hússal. A mélyhűtött halrészleg is előkerül

Tüzelőt kell gyűjteni, jeget hozni a folyóról, és olvasztani, olvasztani. Plusz 48 darab jókora fadarab, koloncnak a rénszarvasok nyakába, hogy mohát és zuzmókat keresve ne kóboroljanak messze az éjszaka folyamán. És még sok vörösfenyőág szigetelésként a sátor alá, hiszen az aljzat jéghideg. Van egy kis vaskályhánk, a levegőben máris csípős füst szaga érződik. Eltölt az optimizmus. A tűz meleg sátrort jelent, meleg ételt és pihenést. A főtt hús ízletes, még ha rendkívül egyszerű módon készül is. A leves finom, s mivel a rénszarvasok a szabadban élnek, és gyógynövényeket is legelnek, talán ezért az étel (az egyetlen), ami mindenkinek ízlik. Villára tűzzük a főtt húst, és így harapdáljuk. A könnyű reggeli után az egész csoport elindul a napi első feladat elvégzésére: megkeresni a rénszarvasokat. Eltart vagy három órát. A Verhojanszki-hegység vidékén vagyunk, rendkívül hideg völgyekben és medencékben. Mindnyájan ugyanolyan öltözéket viselünk: hosszú, szőrrel bélelt, dupla csizmát, rénszarvasbőrből készült nadrágot, pulóvereket és nagy szőrmebundát dupla szőrmés kapucnival, amit a gyapjúsapkára húzunk. Egy vastag gyapjúsál védi a nyakat és az arc jó részét. Kezünkön gyapjúkesztyű, azon még egy szőrös egyujjas is. Amikor a hideg a szokásosnál is csípősebb, símaszket is öltünk, annak ellenére, hogy elég kényelmetlen, mert elősegíti a légzés közbeni jégképződést, viszont jól védi az orrunkat és az arcunkat, amelyek különösen érzékenyek a fagyra. Ennek ellenére a fagy megállíthatatlanul hatol el testünkig. Ahogy erősödik a szél, a hideg egyre gonoszabbá és falánkabbá válik. Kétségbeesetten harcolunk, hogy ellenálljunk. Szinte óránként meg kell állnunk, mert muszáj ösztönözni a végtagok vérkeringését. Ám a hó száraz és éles, mint a sziklabontásból származó törmelék: nem használható arra, hogy átmasszírozzuk vele a kezünket-arcunkat. Az egyetlen módja, hogy megakadályozzuk az arcfagyást: néha lehajtjuk a fejünket úgy, hogy a vér átjárja.

[A teljes cikket A Földgömb 2014. áprilisi lapszámában olvashatja!](#)

Szöveg és kép: Jacek Pałkiewicz